

[Hem](#)[Arkiv](#)[Gårdsbutiken](#)[Nyinlagda artiklar](#)[Kontakt / om oss](#)[Ämnen som intresserar oss](#)[Övrigt](#)

GIIA-sidan

Uppdaterad 2017-09-27

1 öre Säter 1628

Gustav II Adolf

Ar 1628 hade produktionen av kopparmynt kommit igång ordentligt i Säter. Mynt valsades fram i raskt tempo vilket gjorde att nya valsar ständigt måste tillverkas som ersättning för dem som gick sönder.

För att få fram bilderna till myntsidorna användes punsar - det behövdes flera stycken för att skapa en bild. Dessa punsar utsattes naturligtvis för förslitning vilket krävde förnyelse, men de nya punsarna såg inte alltid ut som dem de var avsedda att ersätta - myntbilderna blev ej identiska över tiden och det är det som är bakgrunden till att det uppstått en så stor mängd olika mynt.

Det var inte bara punsarnas utseende som påverkade myntbilderna. Det kunde hända att man glömde bort att punsa in en viss detalj med förunderligt resultat. Det kunde också hända att man monterade in en av valsarna bak-och-fram i valsstolen vilket resulterade i att åt- och frånsida ej orienterades åt samma håll. I tabellen betecknas detta som "motvända sidor" vilket har gett upphov till undergrupperingar.

Avgränsningar

För att markera ordens början och slut i omskrifterna användes interpunktionstecken. Efter förkortade ord användes särskilda sådana tecken, men ibland blandades dessa interpunktionstecken ihop vilket ger en uppsjö av kombinationer. I föreliggande arbete ges interpunktionstecknen ingen betydelse för tabellens struktur eftersom de nästan är omöjliga att läsa på slitna mynt och på mynt som framställts med slitna valsar.

Rikssköldarna är indelade i fyra fält med sveakronor i två av dem. Fyra olika sveakronor har identifierats. Punsen för sveakrona 2 gick sönder vid något tillfälle, men man fortsatte att använda den vilket resulterade i att det även finns "trasiga" sveakronor av typ 2, men detta har här inte påverkat tabellens struktur.

De olika kungakronorna är inte alltid så enkla att skilja åt. På mynt av god kvalitet går det bra, men mynt som skapats av slitna valsar eller mynt som korroderat är inte lätta att bestämma. Av denna anledning har en viss förenkling gjorts i förteckningen. Kungakrona 5a finns egentligen i tre olika utföranden, men det finns mellanformer av den och dessa mellanformer är inte lätta att särskilja. En förenkling har därför gjorts - kungakrona 5a är således ett samlingsbegrepp.

Stort eller litet typsnitt för omskrifter

Säter 1628 kan ha omskrifter med antingen stort eller litet typsnitt. Att lära sig se skillnaden på dessa två är inte så lätt, men det finns några tumregler.

- Stort typsnitt fyller ut utrymmet mellan den yttre och den inre cirkeln.
- Utformningen av bokstaven U i GVSTAVUS är karaktäristisk för vilket typsnitt som gäller. Se bilden.

I något fall kan det hända att det är stort typsnitt på den ena sidan och litet typsnitt på den andra. Bokstaven U i GVSTAVUS får då bli vägledande. Ett exempel på ett sådant mynt kan ses under mynt #13. Myntet med id nr 1278 har stort typsnitt på frånsidan och litet typsnitt på åtsidan.

Vinkeln mellan pilarna i dalavapnet ger upphov till undergrupperingar enligt vidstående bild. Om du vill läsa mer om pilvinklar **<< klicka här >>**

Myntmästarmärkena MM1 och MM2 är svåra att skilja på. Då det i tabellen står "1 (även 2)" betyder det att MM1 är vanligast men MM2 kan förekomma.

Huruvida ett mynt är sällsynt eller inte framgår av följande:

- F - förekommer, men är inte vanlig
- R - sällsynt
- XR - mycket sällsynt, färre än 10 ex kända
- Unik - endast ett ex är känt

Tre huvudgrupper av mynt år 1628

1628:orna kan indelas i tre huvudgrupper baserade på ordet NOVA i frånsidans omskrift och ordet GVSTAVUS eller GVST i åtsidans omskrift. Det visar sig att om NOVA finns i frånsidans omskrift är också pilfjädrarna korta och breda. Annars är de långa och smala (obs, denna regel gäller endast Säter 1628).

Förteckningen har skapats i samarbete med Anatoly Skripunov, St Petersburg.

Klicka på respektive myntnummer för att få mer information.

Grupp 1. NOVA (korta breda pilfjädrar) - GVSTAVUS.

Använd höger musknapp för att öppna i nytt fönster.

riks-sköld	kunga-krona	frånside-krona	viktiga kännetecken	ord i frånsidans omskrift	ord i åtsidans omskrift	prydn frs	MM	ytterligare kännetecken	motv sidor	rari-tet	Mynt nr				
	2a	12		CVPR	DALAREN	SVEC GOTH	1	1			XR	12			
					DALAREN	SVEC GOTH	1	1			R	13			
				CVPRE	DALARENS	SVEC GOTH	1	1	trubbig pilvinkel			14a			
									rät pilvinkel			14b			
				CVPREA	DALARENS	SVEC GOTH	6	1				15			
	2a	12	SAKN	stort t.s.	CVPRE	DALARENS	SVEC GOTH	1	1			XR	15½		
					CVPRE	DALAREN	SVEC GOTH	6	1			R	16		
						DALARENS	SVEC GOTH	6	1			F	17		
					CVPRE	DALARENS	SVEC GOTH	1	1 (även 2)				18		
								6	1				19		
					CVPREA	DALARENS	SVEC GOTH	1	1				20		
	2a	12		CVPRE	DALARENS	SVEC GOTH	1	1	spetsig pilvinkel			21			
									mycket spetsig pilvinkel			22a			
										↑↓		22b			
							6	1				23			
									1	1 (även 2)	spetsig pilvinkel			24	
											mycket spetsig pilvinkel			25a	
						↑↓		25b							
				4	1	mycket spetsig pilvinkel		XR	25½						
				6	1	mycket spetsig pilvinkel			26						
				13	M saknas i årtal	CVPREA	DALARENS	SVEC GOTH	7	1				R	27
												↑↓		R	28
						CVPREA	DALARENS	SVEC GOTH	7	3			↑↓		
4										R	30				
		SVEC GOT	7			4					XR	30½			

riks-sköld	kunga-krona	frånsida-krona	viktiga kännetecken	ord i frånsidans omskrift	ord i åtsidans omskrift	prydn frs	MM	ytterligare kännetecken	motv sidor	rari-tet	Mynt nr			
	II-3	3a	12	M finns i årtal	CVPRE	DALARENS	SVE GOTH	1	1 (även 2)		↑↓	31		
					CVPREA	DALARENS	SVE GOTH	1	1		↑↓	R	32	
		13	M saknas i årtal	CVPREA	DALARENS	SVE GOTH	1	4			R	33		
			2 prydn vid kungakronan	CVPREA	DALARENS	SVE GOTH	7	1			UNIK	33½		
		3b	13		CVPRE	DALARENS	SVECO GOTH	7	4			XR	34	
	4a	12		CVPRE	DALARENS	SVEC GOTH	1	1 (även 2)			F	35		
		13	M saknas i årtal	CVPREA	DALARENS	SVE GOTH	7	4		↑↓	R	36		
	III-1	3a	12	4 rosor omger riksvapnet	CVPRE	DALARENS	SVEC GOTH	1	1			F	37	
					CVPREA	DALARENS	SVEC GOTH	1	1				F	38
				2 rosor omger riksvapnet	CVPRE	DALARENS	SVEC GOTH	1	1				XR	39
					CVPREA	DALARENS	SVEC GOTH	1	1				XR	40
IV	3a	13		CVPREA	DALARENS	SVE GOTH	7	3			R	41		
 	II-3 III-1	3b	13	två rikssköldar samtidigt	CVPRE	DALARENS	SVECO GOTH	7	4			XR	41½	

Grupp 2. NOVA (korta breda pilfjädrar) - GVST

riks-sköld	kunga-krona	frånsida-krona	viktiga kännetecken	ord i frånsidans omskrift	ord i åtsidans omskrift	prydn frs	MM	ytterligare kännetecken	motv sidor	rari-tet	Mynt nr		
	IV	5a	12		CVPRE	DALARENS	SVEC GOT	1	1		↑↓	XR	42
			13		CVPREA	DALARENS	SVEC GOT	7	3		↑↓	R	43
				S sakn i GVST	CVPREA	DALARENS	SVEC GOT	7	3		↑↓	UNIK	43½
		5b	12		CVPRE	DALARENS	SVEC GOT	2	1			XR	44
		5c	12	F sakn i MPF	CVPRE	DALARENS	SVEC GOT	7	1		↑↓	UNIK	45
IV-a	5c	12	F sakn i MPF	CVPRE	DALARENS	SVEC GOT	1	1			UNIK	45½	

Grupp 3. UTAN NOVA (långa och smala pilfjädrar) - GVST

riks-sköld	kunga-krona	frånside-krona	viktiga kännetecken	ord i frånsidans omskrift	ord i åtsidans omskrift	prydn frs	MM	ytterligare kännetecken	motv sidor	rari-tet	Mynt nr	
	5b	13	Med MM	CVPR	DAL () ARENS	SVEC GOT	7	3		↑↓	XR	46
				CVPRE	DAL () ARENS	SVEC GOT	7	3			XR	47
			MM saknas	CVPRE	DALARENS	SVEC GOT	7	MM sakn			UNIK	48
	5a	13	Med MM	CVPR	DALA () RENS	SVEC GOT	7	3			XR	49
				CVPRE	DAL () ARENS	SVEC GOT	7	3			XR	50
			MM saknas	CVPRE	DALARENS	SVEC GOT	7	MM sakn			R	51

<< åter till GIIA-sidan >>

Dokumenthistorik

2017-09-27	Kompletterat med mynt 41½
2017-02-22	Mynt #25½ har ändrats från UNIK till XR.
2017-01-01	Mynt #43½ har tillkommit. UNIK.
2016-03-11	Mynt #25½ har tillkommit. UNIK.
2016-03-10	Mynt #47 är inte UNIK. Den är XR.
2014-09-28	Mynt #45½ har tillkommit.
2014-01-15	Mynt #33½ anses nu ha två prydnader som omger kungakronan.
2013-11-24	Kompletterat med mynt #30½
	Stort tack till Jan-Olof Björk som ställt foto till mitt förfogande.